

ROZWÓJ MOWY DZIECKA

Drogi Rodzicu!

Dzięki rozumieniu mowy dziecko poznaje świat. Umiejętność mówienia pozwala mu wyrażać swoje pragnienia, uczucia, spostrzeżenia. Podstawową wiedzę o tym, jak rozwija się mowa dziecka powinieneś posiadać również Ty po to, aby kierować jej rozwojem umiejętnie.

Rozwój mowy dziecka zaczyna się już w momencie narodzin dziecka i trwa do 7 roku życia. Możemy go podzielić na 4 okresy:

1.Okres melodii (od urodzenia do 1 roku życia)

W tym okresie duży wpływ na rozwój mowy ma sposób karmienia noworodków, niemowląt i małych dzieci. Jest to czynnik, który ma duże znaczenie dla rozwoju aparatu artykulacyjnego (te same ruchy wykonywane podczas jedzenia i picia będą obecne podczas artykulacji). Także pamiętajcie o tym, że od funkcji prymarnych, czyli oddychania, przyjmowania pokarmów i płynów zależą czynności sekundarne- kolejne etapy kształtowania się mowy Waszego dziecka.

W tym okresie niemowlę reaguje na głód, ból, zimno, przykre dla niego wrażenia płaczem i krzykiem. Za pomocą krzyku komunikuje także swoje niezadowolenie. W krzyku występują dźwięki trudne do określenia, nieartykułowane. W 2-3 miesiącu życia pojawia się głuzenie (dziecko wydaje dźwięki przypominające gruchanie). Słuch i związane z nim naśladownictwo nie są warunkiem głuzenia, ponieważ dzieci głuche też głużą. Dziecko zaczyna reagować na głośne dźwięki. Wycisza się i się śmieje podczas mówienia do niego.

Okolo 6 miesiąca życia głuzenie przekształca się w gaworzenie (powtarzanie ciągów sylab i dźwięków własnych oraz zasłyszanych z otoczenia, np. ma-ma, ba-ba, la-la, jednak ciągi te nie posiadają jeszcze określonego znaczenia). W okresie tym pojawia się „zagadywanie” podczas, którego dziecko gaworzy, uśmiecha się, porusza rękami i nogami. Dziecko zaczyna także odwracać głowę w stronę dźwięku, reaguje na zmianę tonu naszego głosu, reaguje na muzykę i zaczyna zwracać uwagę na zabawki, które wydają dźwięki.

Ciekawostka- dzieci głuche nie gaworzą.

7-12 miesiąc to okres intensywnego gaworzenia (ta-ta-ta, ma-ma-ma, na-na-na) i używania dźwięków po to, by zwrócić na siebie uwagę. Rozwija się rozumienie. Dziecko jest w stanie zidentyfikować kilka wyrazów- skojarzyć posłyszane dźwięki z odpowiednimi przedmiotami. Rozumie swoje imię oraz proste polecenia związane z sytuacją. Pod koniec 1 roku życia dziecko zaczyna wymawiać pierwsze wyrazy. Skupia uwagę podczas mówienia do niego. Dziecko w tym okresie chętnie uczestniczy w zabawach typu „Idzie rak” oraz próbuje naśladować nasze ruchy.

2.Okres wyrazu (od 1 do 2 roku życia)

W tym okresie dziecko bardzo często stosuje wyrazy dźwiękonaśladowcze (bach, bum, kap, brum, hau). Używa dźwięków, by zwrócić na siebie uwagę. W tym okresie dziecko wymawia samogłoski:

a,u,i,o,e,y oraz spółgłoski: m,b,p,t,n,ł,j,d. Powtarza też 'wyrazy zasłyszane z otoczenia. Zaczyna łączyć ze sobą dwa wyrazy, pojawiają się wyrażenia typu „mama daj”. W mowie pojawiają się uproszczenia (wymawiany jest początek lub koniec słowa). Coraz bogatszy jest słownik dziecka. W okresie tym dziecko wykonuje najprostsze polecenia „zrób pa,pa”, „daj buzi”. Słucha z zainteresowaniem prostych piosenek, wierszyków, opowiadań. Często potrafi wskazać nazywane przez nas przedmioty.

3.Okres zdania (od 2 do 3 roku życia)

W okresie tym dziecko zaczyna rozumieć rozmowy rodziców dotyczące członków rodziny, interesujących je przedmiotów, aktualnych wydarzeń. W okresie tym dziecko przyswaja największą ilość słów. Wymawia poprawnie coraz więcej głosek, np. k,g,l. Trudne głoski zastępuje łatwiejszymi, np. zamiast szalik powie „sialik” lub „salik”. Nazywa większość przedmiotów z otoczenia. Pyta „Co to?”, stosuje przeczenia, np. „nie ma mamy”, zaczyna używać liczby mnogiej. W okresie tym dziecko potrafi wskazać części ciała. Wykonuje także coraz bardziej złożone polecenia, np. „Weź książkę i chodź do taty”.

4.Okres swoistej mowy dziecięcej (od 3 do 7 roku życia)

Jest to okres, który trwa najdłużej. W tym okresie dziecko 3 letnie potrafi porozumieć się z otoczeniem. Mowa dziecka jest już w pewnym stopniu ukształtowana jednak nie oznacza to, że jest ona pozbawiona błędów, a jej rozwój nie odbywa się nadal. Dziecko 3-4 letnie buduje coraz dłuższe wypowiedzi. Coraz więcej pyta, odpowiada na pytania, np. „kto”, „co”. Często upraszcza najtrudniejsze głoski: sz,ż,cz,dź,r. Zwykle w tym okresie dziecko mówi płynnie, jednak czasem mogą pojawiać się zawahania, powtórzenia dźwięków, sylab, wyrazów, przeciągania głosek, tzw. „niepłynność rozwojowa”. W okresie tym dziecko potrafi odróżnić wymowę prawidłową od zniekształconej, np. „sanki”- „sianki”. W wieku 4-5 lat dziecko zadaje dużo pytań. W jego mowie pojawiają się głoski:sz,ż,cz,dź,r. Buduje coraz bogatsze zdania używając coraz większej liczby przymiotników. Dziecko w tym okresie potrafi opowiedzieć prostą historyjkę obrazkową. Stosuje w mowie reguły gramatyczne (choć czasem jeszcze je myli). Z uwagą wysłuchuje proste opowiadanie i potrafi odpowiedzieć na pytania związane z jego treścią. 5-7 rok życia- w tym okresie mowa jest poprawna i wyraźna. Dziecko w tym okresie prawidłowo wymawia już wszystkie głoski języka polskiego. Poprawnie buduje zdania, stosuje reguły gramatyczne. Potrafi już odpowiedzieć na bardziej złożone pytania. Opowiada, używając zdań złożonych. Potrafi opowiedzieć, co widzi na obrazku, ilustracji. Używa słów określających stosunki przestrzenne i nazywa podstawowe figury geometryczne. W okresie tym dziecko potrafi wysłuchać dłuższego opowiadania, bajki, rozumie morał. Rozumie określenia typu „nad”, „pod”, „obok”. Rozumie też trudniejsze instrukcje, np. „kłaśnij w dłonie, a potem podnieś ręce do góry”.

Rodzicu!

Pamiętaj o tym, że rozwój mowy nie u wszystkich dzieci przebiega jednakowo, a stopień rozwoju mowy zależy od różnych czynników (rozwój psychofizyczny dziecka, wpływ środowiska).

Jeśli w którymkolwiek etapie rozwoju życia Twojego dziecka pojawią się jakieś niepokojące Cię sygnały NIE CZEKAJ, skonsultuj się z lekarzem lub logopedą!

Opracowała: Ewa Leoniuk- logopeda

Literatura:

artykuł E. Kaptur, J.Sławek „Od karmienia do mówienia. Wpływ funkcji prymarnych na rozwój mowy”

D.Pluta- Wojciechowksa „Mowa dzieci z rozszczepem podniebienia”

D.Pluta- Wojciechowska „Zaburzenia czynności prymarnych i artykulacji”

I.Michalak, K.Węsierska „Kamienie milowe rozwoju mowy dziecka od 0 do 6 roku życia”

E.Stecko „Zaburzenia mowy u dzieci- wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne”

I.Styczek „Logopedia”

J.Cieszyńska, M.Korendo „Wczesna interwencja terapeutyczna”

L.Kaczmarek „Kształtowanie się mowy dziecka”

G.Demelowa „Elementy logopedii”

www.osesek.pl

www.forumlogopedy.pl